

Color Key

Indicative/Imperative
Infinitive
Participle
Subjunctive

'Nunc **age**, Dardaniam prolem quae deinde **sequatur**
gloria, qui **maneant** Itala de gente nepotes,
inlustris animas nostrumque in nomen **ituras**,
expediam dictis, et te tua fata **docebo**.

ille, **uides**, pura iuuenis qui **nititur** hasta, 760

proxima sorte **tenet** lucis loca, primus ad auras
aetherias Italo **commixtus** sanguine **surget**,

Siluius, Albanum nomen, tua postuma proles,
quem tibi longaeuo serum Lauinia coniunx

educet siluis regem regumque parentem, 765

unde genus Longa nostrum **dominabitur** Alba.

proximus ille Procas, Troianae gloria gentis,

et Capys et Numitor et qui te nomine **reddet**

Siluius Aeneas, pariter pietate uel armis

egregius, si umquam **regnandam** **acceperit** Albam. 770

qui iuuenes! quantas **ostentant**, **aspice**, uiris

atque **umbrata** **gerunt** ciuili tempora quercu!

hi tibi Nomentum et Gabios urbemque Fidenam,

hi Collatinas **imponent** montibus arces,

Pometios Castrumque Inui Bolamque Coramque; 775

haec tum nomina **erunt**, nunc **sunt** sine nomine terrae.

quin et auo comitem sese Mauortius **addet**

Romulus, Assaraci quem sanguinis Ilia mater

educet. **uiden**, ut geminae **stant** uertice cristae

et pater ipse suo superum iam **signat** honore? 780

en huius, **nate**, auspiciis illa **inclusa** Roma

imperium terris, animos **aequabit** Olympo,

septemque una sibi muro **circumdabit** arces,

felix prole uirum: qualis Berecyntia mater

inuehitur curru Phrygias **turrita** per urbes 785

laeta deum partu, centum **complexa** nepotes,

omnis caelicolas, omnis supera alta **tenantis**.

huc geminas nunc **flecte** acies, hanc **aspice** gentem

Romanosque tuos. hic Caesar et omnis Iuli
progenies magnum caeli uentura sub axem. 790
hic uir, hic est, tibi quem promitti saepius audis,
Augustus Caesar, diui genus, aurea condet
saecula qui rursus Latio regnata per arua
Saturno quondam, super et Garamantas et Indos
proferet imperium; iacet extra sidera tellus, 795
extra anni solisque uias, ubi caelifer Atlas
axem umero torquet stellis ardentibus aptum.
huius in aduentum iam nunc et Caspia regna
responsis horrent diuum et Maeotia tellus,
et septemgemini turbant trepida ostia Nili. 800
nec uero Alcides tantum telluris obiuit,
fixerit aeripedem ceruam licet, aut Erymanthi
pacarit nemora et Lernam tremefecerit arcu;
nec qui pampineis uictor iuga flectit habenis
Liber, agens celso Nysae de uertice tigris. 805
et dubitamus adhuc uirtutem extendere factis,
aut metus Ausonia prohibet consistere terra?
quis procul ille autem ramis insignis oliuae
sacra ferens? nosco crinis incanaque menta
regis Romani primam qui legibus urbem 810
fundabit, Curibus paruis et paupere terra
missus in imperium magnum. cui deinde subbit
otia qui rumpet patriae residesque mouebit
Tullus in arma uiros et iam desueta triumphis
agmina. quem iuxta sequitur iactantior Ancus
nunc quoque iam nimium gaudens popularibus auris. 815
uis et Tarquinios reges animamque superbam
ultoris Bruti, fascisque uidere receptos?
consulis imperium hic primus saeuasque securis
accipiet, natosque pater noua bella mouentis
ad poenam pulchra pro libertate uocabit, 820

infelix, utcumque ferent ea facta minores:
uincet amor patriae laudumque immensa cupido.
quin Decios Drusosque procul saeuumque securi
aspice Torquatum et referentem signa Camillum. 825
illae autem paribus quas fulgere cernis in armis,
concordes animae nunc et dum nocte prementur,
heu quantum inter se bellum, si lumina uitae
attigerint, quantas acies stragemque ciebunt,
aggeribus sacer Alpinis atque arce Monoeci
descendens, gener aduersis instructus Eois! 830
ne, pueri, ne tanta animis adsuescite bella
neu patriae ualidas in uiscera uertite uiris;
tuque prior, tu parce, genus qui ducis Olympo,
proice tela manu, sanguis meus! — 835
ille triumphata Capitolia ad alta Corintho
uictor aget currum caesis insignis Achiuis.
eruet ille Argos Agamemnoniasque Mycenas
ipsumque Aeaciden, genus armipotentis Achilli,
ultus auos Troiae templa et temerata Mineruae. 840
quis te, magne Cato, tacitum aut te, Cosse, relinquat?
quis Gracchi genus aut geminos, duo fulmina belli,
Scipiadas, cladem Libyae, paruoque potentem
Fabricium uel te sulco, Serrane, serentem?
quo fessum rapitis, Fabii? tu Maximus ille es, 845
unus qui nobis cunctando restituis rem.
excudent alii spirantia mollius aera
(credo equidem), uiuos ducent de marmore uultus,
orabunt causas melius, caelique meatus
desribent radio et surgentia sidera dicent:
tu regere imperio populos, Romane, memento 850
(hae tibi erunt artes), pacique imponere morem,
parcere subiectis et debellare superbos.'

825

830

840

845

850